

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1984/2
KARAR NO : 1984/3

K A R A R

ÖZET : Asker kişi kapsamına girmeyen Denizcilik Yüksek Okulu öğrencileri hakkında tesis olunan, okuldan çıkarma işleminin iptali talebiyle açılan davanın İdari Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

Davacı : Celâl Afşin
Davalı : Milli Savunma Bakanlığı

K O N U : Denizcilik Yüksek Okulu öğrencisi olan davacı, okuldan çıkarılmasına ilişkin idari işlemin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle Ankara İdare Mahkemesi'ne iptal davası açmıştır.

Ankara 1 Nolu İdare Mahkemesi: 22-7-1983 gününde, 1983/540-488 sayılı kararla; davacının askeri öğrenci, binnetice asker kişi olduğu, 1602 sayılı yasa'nın 20. maddesindeki koşulların gerçekleştiği ve davada Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olduğu gerekçesiyle mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir.

Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 2. Dairesi'de; 25-1-1984 gününde, 1984/81, 1984/12 sayı ile; davacının askeri öğrenci, binnetice asker kişi olmadığı, 1602 sayılı yasa'nın 20. maddesindeki koşulların gerçekleşmediği, davada idare mahkemesinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece; her iki mahkemenin kesin ve kesinleşen görevsizlik kararları nedeniyle, 2247 sayılı yasa'nın 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Zekâi Özdil, Şerafettin Seyhun, Çetin Aşcıoğlu, Erol Çırakman, Uzdem Akyüz ve Şahap Erenel'in katılmalarıyla yaptığı, 12-3-1984 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, Danıştay Başsavcılığı'nın davada İdari Yargı yerinin, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcılığı'nın davada Askeri İdari Yargı yerinin görevli olduğuna ilişkin yazılı düşünceleri okunduktan; toplantıya katılan Danıştay Başsavcısı Ali Rıza Alpaslan ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısı Turgut Akan'ın yazılı düşünceleri doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Dava; 2507 sayılı kanunla, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşu içine alınmak suretiyle yeniden kurulan Denizcilik Yüksek Okulu öğrencisi olan davacının okulla ilişkisinin kesilmesi yolundaki işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

Davada; Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin mi, İdare Mahkemesi'nin mi görevli olduğunu belirlemek için öncelikle Denizcilik Yüksek Okulunun hukuki yapısının gözden geçirilmesi, bu okulda öğrenim gören öğrencilerin hukuki statüsünün tayin edilmesi gerekmektedir.

Başlangıçta Yüksek Denizcilik Okulu, Deniz Ulaştırma Sektörüne personel yetiştirmek amacıyla ve Ulaştırma Bakanlığı'na bağlı olarak 4915 sayılı kanunla kurulmuş, bu kanuna ek 5819 sayılı yasa ve 4/10370 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan tüzük ve muhtelif tarihlerde çıkarılan 11'e yakın yönetmelikle idare edilip, 2507 sayılı yasa'nın yürürlüğüne dek bu statü ile eğitim ve öğretimi sürdürülmüştür.

Modern Deniz Ulaştırmasında bilgi ve beceri sahibi, disiplinli personele olan ihtiyacın artması, Yüksek Denizcilik Okulunun yeni bir hukuki yapıya kavuşturulmasını zorunlu kılmış, bu amaçla 2507 sayılı Denizcilik Yüksek Okulu Kanunu yürürlüğe konulmuştur. Anılan yasa'nın 1. maddesinde Denizcilik Yüksek Okulunu'nun; Deniz Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşu içerisinde, önlisans ve lisans düzeyinde eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma yapan bir yüksek öğretim kurumu olduğu belirlenmiş, bu yasa'ya göre çıkarılıp 8/5906 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan yönetmeliğin 4. maddesinde yer alan "Denizcilik Yüksek Okulu Deniz Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşunda olup, teşkilâtı silâhlı kuvvetler kuruluşu ve kadrolarında gösterilir" yolundaki hükümle Deniz Kuvvetlerine bağlı ve bu yönü ile Türk Silâhlı Kuvvetlerinin bir birimi olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca yönetmelikte yer alan okulun organlarına, bunların görev ve çalışma yöntemlerine, disiplin, eğitim, öğretim ve özlük haklarına ilişkin kimi hükümler okula Türk Silâhlı Kuvvetlerine personel yetiştiren askeri yüksek okullara benzer bir okul görünümünü kazandırmıştır.

Ancak okulun Deniz Ulaştırma Sektörüne sivil personel yetiştirmesi, mecburi hizmetle yükümlü olan mezunlarının bu yükümlülüğünün süresi, ifa şekli ve yerinin Bakanlar Kurulu'nca kararlaştırılması ve Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görev almaması da okula sivil öğrenim kurumu vasfını vermektedir. Bu itibarla, 2507 sayılı yasa ile kurulan Denizcilik Yüksek Okulunun, askeri ve sivil yönleri olan suigeneris bir öğrenim kurumu olduğu ve özel bir hukuki yapıya sahip bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

Böyle bir öğretim kurumunda öğrenim yapan öğrencilerin hukuki statüsüne gelince; 4915 sayılı yasa'nın yürürlüğü sırasında Yüksek Denizcilik Okulu öğrencilerinin hukuki statüsünde karışıklığa neden olacak bir durum yok iken, 2507 sayılı yasa ile okulun Deniz Kuvvetleri Kuruluşu içinde yer alması nedeniyle öğrencilerin hukuki statüsü özel bir durum arzemiş ve bunların askeri öğrenci olup olmadığı, görev uyumsuzluğuna yol açan kararlarda gözlemlendiği gibi tartışılır hale gelmiştir.

Zira; Deniz Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşu içinde yer alan, teşkilâtı silâhlı kuvvetler kuruluşu ve kadrolarında gösterilen, asker kişilerce yönetilen, ödenek ve harcamaları Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nca karşılanan Denizcilik Yüksek Okulu öğrencilerini bu yönleriyle asker kişi kapsamına giren askeri öğrenci saymak mümkün olduğu kadar, ne 2507 sayılı yasa'da, ne de bu yasa'ya uygun olarak çıkarılan yönetmelikte bunların askeri öğrenci olduklarına dair herhangi bir hüküm yer almadığından, askeri öğrenci olarak kabul edilmemeleri de mümkün görülmektedir. O halde sorunu 2507 sayılı yasa, buna ilişkin yönetmelik ve mevzuatta askeri öğrencinin tanımına yer veren hükümlere göre çözmek gerekmektedir.

211 Sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 3. maddesinin a. bendi 4 numaralı fıkrası askeri öğrenciyi "subay, astsubay yetiştirilmek üzere muhtelif okul ve üniversitelerde okuyan ve resmi bir kıyafet taşıyan" kişi olarak tanımlamaktadır. Öte yandan 2507 sayılı yasa'ya göre, çıkarılan Denizcilik Yüksek Okulu yönetmeliğinin 5. maddesi okulun görevlerini Türk Deniz Ticaret Filosuna ve ilgili kara tesislerine ülkemizin ihtiyaç duyduğu miktarda güverte zabiti, gemi makinaları işletme mühendisi ve Deniz İşletmecisi yetiştirmek olarak belirlemektedir.

Şu hale göre, Deniz Kuvvetlerine bağlı olmasına karşın, subay ve astsubay yetiştirmek üzere değil, Türk Deniz Ticaret Filosuna, gerekli sivil personel yetiştiren okulun öğrencilerini mevcut mevzuat karşısında askeri öğrenci olarak kabul etmek mümkün değildir.

Bu öğrenciler 211 sayılı yasa'nın askeri en geniş şekilde tanımlayan ikinci maddesindeki " özel kanunlarla silâhlı kuvvetlere intisap eden ve resmi kıyafet taşıyan şahıs" olarakta sayılamaz. Zira, 2507 sayılı yasa ile Denizcilik Yüksek Okul öğrencilerinin silâhlı kuvvetlere intisap ettiği söylenemez. Çünkü, asker askerlik mükellefiyeti altına giren şahıslar olup, askerlikte askerlik sanatını öğrenmek ve yapmak mükellefiyettir. Anılan okul öğrencileri; askerlik sanatını öğrenmek ve yapmak üzere askerlik mükellefiyeti altına girmeyip Türk Deniz Ticaret Filosunda görev yapmak üzere ve yetiştirilip öğrenim görmek için bu okula girdiklerine göre, bu yönden de asker sayılamazlar. Birnetice bunlar askeri öğrenci ve dolayısıyla asker kişi statüsünde kabul edilemez.

Bu belirlemelere göre; asker kişiyi ilgilendirme koşulunu içermeyen idari bir işlemin iptali talebiyle açılacak davada Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olduğu söylenemez. Zira, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir iptal davasında görevli olması için 1602 sayılı yasa'nın 20. maddesine göre işlemin, asker kişiyi ilgilendirmesi ve askeri hizmete ilişkin bulunması gerekir. Yukarıda da belirlendiği gibi dava konusu işlem asker kişiyi ilgilendirmediğinden, anılan maddedeki koşul gerçekleşmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davanın İdari Yargı yerinde görülmesine ve Ankara 1 Nolu İdare Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre İdari Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle, Ankara 1 Nolu İdare Mahkemesi'nin 22-7-1983 günlü, 1983/540-488 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 12-3-1984 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Servet Tüzün

Uye
Zekâi Özdil

Uye
Şerafettin Seyhun

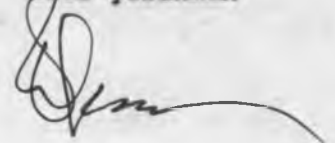
Uye

Çetin Aşcıoğlu

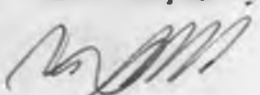
Uye

Erol Çırakman

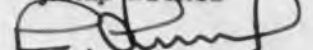
Uye

Uzdem Akyüz

Uye

Şahap Erenel

20.3
S.Y.